

IMAK-imit ukiortaami 2025-mi oqaaseqaat

IMAK-imit sineriassuatsinni ilaasortatsinnut innuttaaqatitsinnullu tamanut qujalluta ukiortaami pilluaqqungaarpassi.

Ukioq 2025 IMAK-imut pissanganartumik ulapaarfiusumillu ingerlaarfiussaaq. Siullermik ilaasortatsinnut akissaatit atu-gassarititaasullu pillugit isumaqatigiinniar-neq ingerlattussaavarput. Ukiaru novem-berimi IMAK-ip sinniisoqarfia nalinginnaa-sumik ataatsimeersuartussaavoq, ukioq mannalugu siulittaasumik aamma qinersi-viussaaq.

Ukioq 2024 kingumut qivialaarfigalugu ilaasortatta oqariartuutigisartagaat eqqartulaa-ssavakka. Tassanilu inatsisit, isumaqatigiissu-tit malittarisassallu aallaavigalugit aaqqiivi-gerusutat naggasiissutigiumaarlugit.

Ilaasortatta sullivimmi atukkatik pillugit oqariartuutaat!

Isumaqatiginninniarnissamut atatillugu sineriatsinni ilaasortatsinnut tusarniaa-nitsinni piffinni tamani assigiikannersunik oqariartuuteqarput iliuuseqaqqusillutillu.

Takusinnaavagut oqaluttuarivaallu ilaasortatta sulinerminni assorooqalutik.

Siulersuisut. Assi: IMAK.

Taamaattoq suleqatigiittut tapersersoqatigii-lluarnertik aammalu atuartsinerminni atuartut angusaqartut takusinnaasaramikkit unnersiutigaat nu- annaarutigisaqalugu. Minnerunngitsumik atuartut angajoqqaallu ilinniartitsisuminnut atuarfimmullu qujama-suttarnerat ilinniartitsisunut pisortanullu nukissanik tunisiuaannartarsimavoq. Ilaasortatta kaammattuutigivaat angajo-qqaat qanorluunniit atugaqaralarunik atuartuutit aaliangersimasunik sinaakku-teqartillugit atuartuuteqarnerminnilu atu-arfillu illuatungeriillutik suleqatigiilluarni-ssartik sulissutigissagaat.

Illuatungaani aamma paasivarput takusar-lugulu, ilaasortatta sulinerminni atugaat annertuumik eqqarsartaatsikkut naner-tuutaaleqqasut, allaat ilinniartitsisutut sulineq unamminarseqqaqaluni. Ilaatigut

pisinnaasatik aammalu pisussaaffitik qaa-
ngerlugit sulisinneqarnerminni aammalu
sulisitsisunit tapersorsorneqannginnerminni
sulinerat sakkortuallaaleqqalluni. Taamaa-
ttumik IMAK-imit sulisitsisunut politikkeri-
nullu kaammattuutigerusupparput, sineria-
ssuatsinni ilaasortagut allallu sullisseqataa-
sut peqatigalugit piginneqatigalugillu suli-
nermi atukkat sulinermilu avatangiisitigut
atukkat pillugit aaqqissuusseqatigiittoqar-
tariqartoq oqilisaassisoqarluni.

Ilaasortatta kissaatigilluinnarpaat ilinniar-
titsisutut sulineq pitsaassulimmik ingerla-
nissaa aammalu atuartuutit tamarluinnar-
mik pissarsiaqarfigisaannik ingerlanneqarni-
ssaa. Tamanna anguneqassappat akissaatiti-
gut annertuumik qaffaaffigineqartariaqarput
suliffigissaanerlu aallunneqartariaqarluni.
Sulisitsisut minnerpaamik ukiumut ilinniar-
titsisutut fagerisanik qaffassaajuarnissaq
inissaqartillugulu neqeroorutigisinnaasaria-
qarpaat.

IMAK-imit ilinniartitsisutut sulinissaq
pilerinartuutikkusupparput, taassumalu
angunissaanut akissaatitigut toqqissisima-
nartumik inuuneqarnissamut tunngavissi-
nneqartariaqarput. Taakkua saniatigut su-
llivimmi, ineqarnikkut avatangiisitigullu atu-
kkat ullutsinnut naleqquttunik pitsaassuse-
qartariaqarput.

**Tjenestemandspensioninut tunngasut
aammalu nunatsinni soraarnerit atugaat**

2024-mi upernaakkut saqqummiupparput
tjenestemandspensionistit nunatsinni DK-
milu atugarisaasa assigiinngissusaat aamma-
lu nunatsinni pensionistiuniaraanni appasi-
nnerusumik atugassaqaartitsineq—assigii-
ngisitsineq annertoq piffissami sivisuumi
politikkerinerinit suliarineqarsimanngitsoq.

IMAK-imit isumaqarpugut qujanartuusoq
tjenestemandinut tunngasut politikkerit pi-
moorullugit sulissutigerusulermassuk.
Kissaatiginarpoq suliap ingerlanneqarnissaa
ammasumik peqataatinneqarlutalu pissa-
Soq. Pinngitsoorani inatsisitigut nikisitsiso-
qartariaqarpoq Danmarkimi Nunatsinnilu
tjenestemandspensionit nalimmassarneqar-
nissaannut assigiilernissaannullu. Ukioq
2026-mi upernaakkut inatsit nutaaq atuuti-
lersussaq sunniuteqaqataaffigerusoqaarput.

Ullumikkummi tjenestemandspensioninut
tunngatillugu Qallunaat Nunaanni inatsisi-
tigut suliaqartoqartillugu kattuffiit nunatsi-
nniittut toqqaannaq tusarniarneqarnissami-
nnut suleqataanissaminnullu periarfissaqar-
titaanngillat tunngavissaqaratillu.

Pineqartut saniatigut nunatsinni soraarnerit
atugaat atugassarisaallu toqqissisimana-
nngilluinnartut uparuarusuppagut. Soraar-
nerit nunatsinni ukiorpassuit sullisseqataa-
reerlutik soraarninngoraangamik, pisortanit
qujaffigineqarneq ajorput inuuniutissaqar-
tinneqarnissaannulluunniit periarfissaqarti-
tsinatik, allaat qinuloortunngorlutik inuuler-
sarlutik.

Taamaattumik naalakkersuisut soraarnernut aaqqissuusseqqinnerat sukkannerusumik siammasissumillu ingerlanneqarluni iluarsiifigineqapallattariqarpoq. Neriunarpoq inui-aqatigiitt akornanni suli nukissallit perusuttut kivitseqataasinnaanerat isertitassaallu aporfilersornagit aqutissiuussisoqarluni aaqqissuussisoqassasoq.

Kommunit meeqqat atuarfiini sipaarfiginninnerat, atuartitsinermi

pitsaassutsimut kalluaavoq annertuumik
Sinerissami meeqqat atuarfiini ilaasortatta kommunit assigiinngitsutigut sipaarniarnerat killilersuinerallu kipiluttunartutut misigivaat aammalu meeqqat atuarfiannut inatsisip pitsaassusilimmik ilinniartitsinikkut naammassinissinnaanerannut akorngusiivoq. Ullumikkut sinerissami nalinginnaasunngorsimavoq assassornermi aammalu mernguernartulernermi atortussarsisoqarsinnaanani, allaat sumiiffiit ilaanni sanatitsisoqarsinnaanngilaq, assassortitsisoqarsinnaanngilaq igatitsisoqarsinnaananilu. Unalu pingaaruteqaqisoq ilinniartitsisut nammineq ataasiakkaatut fagiminnik naleqquttumik pikkorissarsinnaanerat unitsivinneqaqqavoq. Tamatuma kingunerivaa atuartitsinerup pitsaassusaata naleqqukkunnaaqqalernera aammalu atuartut ataasiakkaatut fagini naleqquttumik pissarsiaqarsinnaanerat ilaatigut killilersorneqarmat.

Meeqqat atuarfiani pisortat allaffissornerujussuarmik suliaqartinneqarput. Projekterpassuit meeqqat atuarfianut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsut tunniussu-

nneqarput, saniatigullu meeqqat immikkut pisariaqartitsisut, meeqqat inuit ikittunnguit akornanniinnissaminnut pisariaqartitsisut, atuaqatigiinni amerlasuuni atuartulinni peqataatinneqarniarsarineqarput. Pisortaasut suliat assigiinngitsorpasut ataqatigiissarniarsarivaat piffissamik, nukissaannik aningaa-saliissutinillu immikkut tunineqassanatik.

Mininneqarsinnaanngilarlu ajoraluartumik sineriassuatsinni atuarfippasut sannamikkut aserfallassimaqisut, oquttut silaannaluttullu annertuumik ilaasortatsinnut peqqissutsikkut inissisimanerliortitsillutillu innarleeqqapput. Meerartagut siunissagut oqummi-k assigisaannillu ulluinnarsiuteqartinneqartut peqqissutsimikkut navianartorsiortinneqarput allaat inuunerminni atuuttuaannartussamik (kronisk) napparsimasunngortitsisinnaasumik.

Taamaattumik nunatsinni politikkerit attuumassuteqartullu allat peqatigiillutik piaarnerpaamik meeqqat atuarfiisa iluarsartuunneqarnissaat sulissutigisariaqarpaat. Kissaatigaarpummi meeqqat atuarfiini ilinniartitsisussaqaqtuaannarnissaq qulakkeertari-aqarlutigulu meerartatta siunissami peqqissuullutik nunatsinni sullissinissaat.

Nunatsinni meeqqat atuartut atuartut pissusilersornerunissaannik kissaateqarneq

Sinerissami angalanitsinni ilinniartitsisutut ujartorlugulu kissaatigaat atuartitsissutini itisiliiffiusumik (fagligimik) ilikkartitsinissa-Mik atuartitsineq aallukkusunnaraluaqisoq.

Ullumikkut ilinniartitsisut atuartitsinerminni atuartut ilaannit atuartitsineq kipisaqattaar-tinneqartualeraangat akuutitsiniarnermut iluarsiniarnermullu piffissamik atuiffigisa-qaat. Atuartut aamma amerlasuut ilikkaga-gaqarnissamik aallussinissamillu eqqarsaa-tersuuteqaratik piareersimanatillu atuarfi-mmiittartut amerlavallaaleqqapput. Atuartut atuarnermut kultureqartutut angusaqarusu-llutik piareersimallutillu atuartut ajoraluar-tumik meeqqanit aqukkuminaatsinneqar-tunit killilersorneqarput.

Nunatsinni inuiaqatigiit tamatta pisaria-qartipparput meerartatta meeqqat atuar-fianni pitsaasumik angusaqarlutik ilinniar-feqarfinnut ingerlaqqittarnissaat naamma-ssisarnissaallu. Kissaatiginarpoq meeqqat atuarfianni sinaakkutini meeqqat immikkut pisariaqartitsisut pillugit aaqqissuussisoqa-qqinnissaa aaqqiisoqassappallu pinngitsoor-neqarsinnaanngilaq aningaasaleeqqinnissaq.

Inuiaqatigiit naligiinnerusumik kivitseqatigii-ssappata aammalu ineriartortitsineq ingerla-lluassappat angajoqqaat ataatsimoorfigisi-nnaasaannik pisariaqartitsisoqarpoq. Anga-joqqaat kaammattorusunnarput ataatsi-moorfigisinnaasaminnik siunnersuiffiullunilu aqputissiuussiffiusinnaassumik pilersitsini-ssamik ujartueqqullugit. Soorlu angajoqqaat oqaaseqartartuaasinnaavoq imaluunniit si-nerissami atuarfinni siulersuisut sinnerlugit oqaaseqaateqarsinnaallutillu suliniuteqarsi-nnaasunik pilersitsinikkut.

Allaffiup silataa. Assi: IMAK

Ilinniartitsisussaqarniarneq

Politikkerit kissaatigaat nunatsinni atuarti-tsineq pitsaanagerusariaqartoq aammalu inuu-suttortagut ilinniagaqartut inuiaqatigiinnilu sullissisut amerlanerusariaqartut.

Oqartariaqarpunga ullumikkut ukiullu siuliini annerusumik meeqqat atuarfiat ilinniartitsi-sussaqarniarnerlu politikikkut aallunneqar-qarnikuunngillat, naak pissutsit ilungersu-nartumik inissisimagaluartut.

Ilinniartitsisussaqarniarneq eqqarsaatigalu-gu kisitsisit kingulliit takutippaat ilinniartitsi-sutut ilinniarsimasut soraarninngorsinnaasut ukiut tulliuttut sisamat-tallimat ingerlanera-nni 100-t sinningaatsiarlugit inissisimasut. Pineqartut amerlasoorujussuupput, illua-tunganilu ukiuni kingullerni ilinniartitsisu-nngortuni meeqqat atuarfianni sulilertartut ikippallaarlutik.

Taamaattumik politikkerit oqaaserisartakkatik aammalu tunaartassatut pilersaarusiarisartakkatik timitalertariaqarpaat, utaqqeqqittoqarsinnaangilaq iliuuseqartoqartariaqarpoq. Pilersaarutisi piviusunngussappata naqqaniit sulisuniit kattuffiillu piginneqataatillugit peqataatittariaqarpasi pilersaarutit piviusunngortinnissaata tungaanut.

Ilinniarsimasunik ilinniartitsisussaaleqinermi annertuumik timelærerit iluaqutaapput.

Ullumikkut nunatsinni timelæreritut sulisut 200-ngajaapput, timelæreriniillu atuartsineq pitsaassulimmik ingerlanneqassappat naleqquttumik pineqartut piginnaasassannik qaffassaanissaq pisariaqarluinnarpoq.

Nunatsinni Ilinniartitaanermut Siunnersuisoqatigiit pilersinneqartut

IMAK-imit paasisinnaangilarput akuerisinnaanagulu Naalakkersuisut, uanilu Ilinniartitaanermut Naalakkersuisup akisussaaffigisaani, Nunatsinni Ilinniartitaanermut Siunnersuisoqatigiit inuttalersugaanera december 2024-mi saqqummiunneqartoq. Siullermik naqissusilaassavara ilaasortassatut toqqarneqartut inuit ataasinnguamilluunniit ajorinnginnatsigit, pineqartummi inuiaqatigiinni qaffasissumik atorfeqartuupput imaluunniit siusinnerusukku sullissisimasuullutik. Aappaattullu Nunatsinni Ilinniartitaanermut Siunnersuisoqatigiinnik inuttalersuisimanermut iluaaginnineq akuersinnginnerlu Ilinniartitaanermut Naalakkersuisumik ataatsimeeqateqarnermi apuupparput.

IMAK-imit tupigusuutigaarput kommissoriap allaatigineqarneranik sanioqqullugu inuttaliisimmammata. Uani ilinniartitaanermut siunnersuisooqatigiit pineqarput, arlaannaa-

lluunniit taakkunannga toqqaannartumik meeqqat atuarfianinngaanneersortaqanngillat, aali ilinniartitaaneq pineqartoq. Meeqqat atuarfiat ilinniartitaanermi tunngavinerpaavoq, taamaattumik IMAK-imit kiissaatigigaluaqaarput Siunnersuisoqatigiit siulittaasoqarfiani toqqaannaq meeqqat atuarfiannut attuumassuteqartumik ilaasortaqarnissaa aammalu siunnersuisuusussanit minnerpaamik meeqqat atuarfianeersumik ataatsimik peqataatitsinissaq.

Neriuppugut tamanna aaqqiivigineqassasoq.

Neriuppugut IMAK-imit ukioq manna oqariututigisagut aaqqiivigerusutagullu tigulluarneqassasut. Ilaasortatta oqariartuutaat kiissaataallu Naalakkersuisullu pilersaarutaat inuiaqatigiinni inissisimanitsinni piginneqatigiissutigissagutsigit oqaloqatigiillutalu suleqatigiinnitsigit aatsaat angusassaq pitsaasuusinnaammat.

Allattoq: Elna Heilmann.

IMAK's Nytårsudtalelse for 2025

Fra IMAK ønsker vi alle vores medlemmer og medborgere langs kysten et godt nytår. I ønskes et år med et godt helbred, gode resultater i arbejdet og ikke mindst en tryk tilværelse sammen med jeres familier.

År 2025 bliver både spændende og travlt for IMAK. Først og fremmest skal vi forhandle om løn -og arbejdsvilkår for vores medlemmer. Til efteråret i november afholder IMAK sit ordinære repræsentantsmøde, hvor der i år også vil være valg af formand.

Med et tilbageblik på året 2024, vil jeg gennemgå de budskaber, som vores medlemmer har fremsat. I den forbindelse vil jeg afslutte med at præsentere nogle løsningsmodeller baseret på love, aftaler og regler.

Medlemmernes budskaber om arbejdsvilkår

I forbindelse med de kommende forhandlinger har vores medlemmer fra hele kysten temmelig enslydende budskaber og opfordringer til handling.

Vi kan både se og får at vi, at vores medlemmer bruger mange kræfter på arbejdet. Ikke desto mindre udtrykker de glæde og stolthed over at arbejde sammen og støtte hinanden og se deres elevers præstationer. Især er de taknemmelige for elevernes og forældrenes anerkendelse af lærerne og skolerne, hvilket altid giver energi til lærerne og lederne.

Siulittaasoq. Assi: IMAK.

Vores medlemmer opfordrer forældre til, uanset de vilkår, de måtte leve under, at opretholde faste rammer for deres børn og arbejde sammen med skolen for at sikre et godt samarbejde.

På den anden side har vi også forstået og observeret, at vores medlemmers arbejdsvilkår i stigende grad er blevet en mental byrde, hvilket gør arbejdet som lærer endnu mere udfordrende. Blandt andet arbejder de ud over deres evner og pligter, og når de ikke støttes af arbejdsgiverne, bliver arbejdet for udfordrende. Derfor vil IMAK opfordre arbejdsgivere og politikere til,

sammen med vores medlemmer langs hele kysten og andre aktører og med et fælles ejerskab, at skabe ordninger og forbedre arbejdsvilkårene og arbejdsmiljøet for at lette presset.

Vores medlemmer ønsker i høj grad, at arbejdet som lærer skal udføres med høj kvalitet, og at alle elever skal drage fordel af undervisningen. For at opnå dette skal lønningerne hæves betydeligt, og have mere fokus på forbedringer i arbejdsmiljøet. Arbejdsgiverne skal som minimum tilbyde årlige faglige opgraderinger og give plads til dette.

Fra IMAK's side ønsker vi, at arbejdet som lærer skal være attraktivt, og for at opnå dette skal lønningerne kunne sikre en tryk tilværelse. Derudover skal arbejdsvilkårene, boligforholdene og arbejdsmiljøet have en kvalitet, der lever op til nutidens standarder.

Tjenestemandspensioner og vilkårene for pensionister i Grønland

I foråret 2024 præsenterede vi forskellene mellem tjenestemandspensionerne i Grønland og Danmark samt de dårligere vilkår for pensionister i Grønland – en forskel, som politikerne ikke har adresseret i lang tid.

Vi i IMAK synes, det er positivt, at politikerne nu ønsker at tage vilkårene for tjenestemændene alvorligt. Det er ønskværdigt, at det videre arbejde foregår åbent og, at vi bliver givet mulighed for at deltage. Det bliver nødvendigt med en lovændring, såfremt tjenestemandspensionerne i Danmark og Grønland skal ligestilles og

harmoniseres. Vi ønsker at deltage aktivt i udarbejdelsen af den nye lov, som skal træde i kraft i foråret 2026.

Når der i dag udarbejdes lovgivning i Danmark om tjenestemandspensionerne har grønlandske organisationer ikke mulighed for at blive hørt eller medvirke direkte og har ej heller grundlag for det.

Udover de nævnte punkter vil vi også påpege de aldeles utrygge forhold og vilkår for pensionister i Grønland. Pensionister i Grønland, der har ydet deres bidrag til samfundet i mange år får ingen tak fra det offentlige ved deres overgang til pensionisttilværelsen og har ej heller mulighed for at opretholde deres levestandard, hvor nogle bliver henvist til at gå tiggergang. Derfor bør Naalakkersuisuts reformer for pensionister gennemføres hurtigere og bredere. Forhåbentlig bliver der skabt en ordening, hvor borgere, der stadig har kræfter til at yde deres bidrag til samfundet og som stadig har lyst til at løfte deres del af opgaverne, ikke skal opleve, at der bliver skabt barrierer for deres indtjening.

Kommunernes besparelser på folkeskolerne har en stor indvirkning på undervisningens kvalitet

Vores medlemmer i folkeskolerne langs kysten oplever kommunernes forskellige sparetiltag og begrænsninger som udfordrende, og det forhindrer lovens krav om kvalitetsundervisning i at blive opfyldt.

Det er blevet almindeligt langs kysten, at der mangler materialer til håndarbejde og de praktisk-musiske fag, og visse steder er det endda umuligt at undervise i sløjd, håndarbejde eller husgerning.

Vigtigt er også at nævne, at lærernes mulighed for individuel faglig opkvalificering er blevet stoppet. Det resulterer i, at undervisningens kvalitet bliver forringet, og at elevernes mulighed for at få tilpasset undervisningen i forskellige fag delvist bliver begrænset.

Skolelederne i folkeskolerne beskæftiger sig i stor grad med administrativt arbejde. Mange projekter, der ikke direkte relaterer sig til folkeskolen, bliver pålagt dem, samtidig med at børn med særlige behov og børn, der har brug for at være blandt få personer, bliver forsøgt inkluderet i store klasser.

Skolelederne forsøger at koordinere mange forskellige opgaver uden at få ekstra tid, ressourcer eller midler til det.

Det kan ej heller ignoreres, at mange skoler langs kysten er forfaldne, og at skimmelsvamp og dårlig luftkvalitet i høj grad påvirker vores medlemmers helbred negativt. Vores børn, vores fremtid, der dagligt udsættes for skimmelsvamp og lignende forhold, risikerer alvorlige sundhedsproblemer, som kan blive kroniske.

Derfor må politikere og andre relevante parter i Grønland i fællesskab arbejde for at renovere folkeskolerne hurtigst muligt. Vi ønsker at sikre, at der altid er lærere i folkeskolerne og at vores børn i fremtiden vil kunne arbejde i landet med helbredet i behold.

Ønske om, at folkeskoleelever i højere grad agerer som elever.

Under vores rejser langs kysten har lærerne efterlyst og ønsket undervisning med fokus på faglig fordybelse. I dag bruger lærerne

meget tid på at håndtere og rette op på forstyrrende adfærd fra enkelte elever, hvilket hindrer faglig fordybelse. Der er desværre en stigende tendens til, at mange elever møder op i skolen uden forberedelse eller motivation for at lære. Elever, der er forberedt, motiverede og klar til at lære, bliver desværre forstyrret i deres arbejde af elever, der er sværere at styre.

Vi har brug for, at hele samfundet i Grønland sørger for, at vores børn får en god skolegang i folkeskolen og fortsætter ud i en uddannelse og gennemfører den. Det er ønskeligt at der i rammerne for folkeskolen etableres en ordning for elever med særlige behov, og hvis dette etableres, kan man ikke komme uden om at tilføre yderligere midler.

For at samfundet kan løfte i fællesskab og sikre en bæredygtig udvikling, er der behov for et fælles forum for forældrene. Forældre opfordres til at forsøge at skabe et fora, der kan give rådgivning og vejledning, såsom at have en forældretalsmand eller ved at oprette initiativer, hvor forældre kan udtale sig og handle på vegne af skolebestyrelserne langs kysten.

Rekruttering af lærere

Politikerne ønsker, at undervisningen i Grønland skal blive bedre, og at flere unge skal uddannes og bidrage til samfundet. Jeg må sige, at folkeskolen og rekrutteringen af lærere i dag og i de senere år ikke har været tilstrækkeligt prioriteret politisk, selvom situationen er alvorlig.

De seneste tal viser, at over 100 uddannede lærere vil kunne gå på pension inden for de næste fire til fem år.

Det er mange, og samtidig er der for få nyuddannede lærere, der begynder at arbejde i folkeskolen. Derfor må politikerne omsætte deres ord og strategier til konkret handling – der er ikke tid til at vente længe, der skal handles nu. Hvis jeres planer skal realiseres, skal I involvere de ansatte og fagforeningerne og give dem medejerskab fra starten og frem til planernes gennemførelse.

I mangel af uddannede lærere er timelærere en stor hjælp. I dag er der næsten 200 timelærere i Grønland, og for at sikre en undervisning af høj kvalitet kan gennemføres af timelærere, er det tvingende nødvendigt at hæve deres kompetence-niveau.

Etableringen af Grønlands Uddannelsesråd

IMAK kan hverken forstå eller acceptere, at Naalakkersuisut, og i dette tilfælde Naalakkersuisoq for Uddannelse, har udpeget medlemmer til Grønlands Uddannelsesråd som offentliggjort i december 2024. Først og fremmest vil jeg understrege, at vi ikke har noget imod de valgte medlemmer som personer, da de har eller har haft høje positioner i samfundet. Vi har tilkendegivet vores utilfredshed og modstand mod udnævnelsen af Grønlands Uddannelsesråd i et møde med Naalakkersuisoq for Uddannelse.

IMAK er overrasket over udpegningen af medlemmerne, som er foretaget uden hensyntagen til kommissoriet. Her er det uddannelsesrådet, der er tale om, hvoraf ingen af dem direkte kommer fra folkeskolen, selvom det er uddannelse, der er i fokus. Folkeskolen er fundamentet i uddannelsen, derfor ønsker vi fra IMAK, at der er

et medlem direkte tilknyttet folkeskolen i rådets formandskab samt mindst en repræsentant fra folkeskolen blandt rådgiverne.

Vi håber, dette vil blive rettet.

Vi håber, at de budskaber vi bringer fra IMAK i år både vil blive rettet og vel modtaget. Vores medlemmers budskaber og ønsker samt Naalakkersuisuts planer, kan kun realiseres tilfulde i samfundet gennem fælles ejerskab og gennem dialog og samarbejde.

Af: Elna Thomsen.

Immikkut atuartitsineq iluatsilluartoq

Atuartuutigut inuunermi ajorsarnerpassuaqarput. Taamaattumik maani kivittarpagut, ilinniartitsisoq oqarpoq. Atuartut siunissami nammineersinnaalernissaat atuartitsinerup siunertaraa.

Atuartoq ilinniartitsisunilu. Assi: Nammineq pigisaq.

Ilulissani Atuarfik Mathias Storch-imi atuartut 350-it missaanniipput. Taakkunani maannakkut atuartut arfineq-pingasut immikkut ittumik atuartinneqarput. Taakkua 8-10 klassini nalinginnaasumik atuartussaagalu-put. Atuaqatigiilli taakkua inuussutissarsiornermik sammisumik atuartinneqarput. Michael Kvesel Jensen atuartunik ilinniartitseqataasarpoq. Taassuma inuussutissarsiornermik sammisumik atuartinneqartarneq ukiorpaaluit matuma sionatigut aallartitse-

qataaffigaa.

Atuartulli sooq atuaqatitik nalinginnaasumik atuartinneqartut qimallugit inuussutissarsiornermik atuarlutik samminnilersarpat?

- Atuarfimmi aqutsisut tamanna aalajanger-
tarpaat. Atuartut atuarnertik nalinginnaa-
soq paarinngikkaat maaniittarput.

Atuakatattuusinnaapput immaqaluunniit
isumaginninnikkut ajornartorsiuteqartut,
Michael Kvesel Jensen oqarpoq.

Tamassumalu pinnginnerani aamma
soorunami atuartoq nalilersorneqartartoq

ilinniartitsisoqataa, Miki Olsen oqarpoq.

- Maanga pinnginnerminni nalilersorneqa-

qqaartarput nalinginnaasumik inaarutaa-

sumik misilitsissinnaanersut. Tassunga

tulluanngippata maannartinneqartarput.

Atuarmimmiit anigunik kaasimaarujunngi-

nnissaat anguniarlugu suliffeqarfinnut maani

piareersartarpagut, taanna oqarpoq.

Atuartunulli taakkununga inaarutaasumik

immikkut ittumik suliaqarluni misilitsissi-

nnaaneq aamma periarfissaavoq. Ukioq

manna aamma taama iliortoqassasoq

ilinniartitsisut taakkua oqarput.

Ningittakkiorneq erruinerlu

Meeqqat inuussutissarsiornermik sammi-

sumik atuartinneqartarput. Tassa siunissami

sulerisunngorusunnerat naapertorlugu ataa-

siakkaarlugit aallunneqartarlutik.

- Atuartut soqutigisaat assigiinngittoru-

juupput. Soqutigisaat ilinniartitsisut pinga-

suulluta aallaavigisarpagut. Ilinniartitsisut

pingasuulluta nukittuffigut assigiinngittor-

juupput taakkua atorluartorujuuagut, Miki

Olsen oqarpoq.

Assersuutigalugu maannakkut atuartuni

nukappiaqqani arfineq-marluusuni arlallit

atuarmimmiit atuarunnaarunik nammineq

inuussutissarsiulerlutik aalisarsinnaanermut

akuersissutitaarusupput. Taava taakkua so-

qutigisaat aallaavigalugit sammineqartarput.

- Soorlu arlallit aalisartunngorusummata

atuarmiup illuaraani aallaarsimaarluta ningi-

ttakkiorpugut, ningitsivugut, saarulliillu pisa-

gut issimut panertinniassallugit suliaralugit

qeritippagut. Maannakkut manitsivissarput

nammineq sanaarput piareerpoq, sila issile-

qqippat saarulliit qerititagut aassissavagut

panerseriarlugillu tuniniarlugit taava atuaqa-

tigiit klassiannut aningaasat tussapput,

Michael Kvesel Jensen oqarpoq.

Namminneq imminnut napatillutik inuussu-

tissarsiorsinnaanissaannik taamaallaat ilinni-

artinneqarneq ajorput. Suliffiulli avataani na-

mmineernissamut aamma aqutissiuunne-

qartarput. Iganissartik niuerniarnissartillu

aamma ilinniartarpaat.

- Atuartuutigut inuunermi ajorsarnerpassu-

aqarput. Taamaattumik maani kivittarpagut.

Angajoqqaanit aamma nersualarneqartar-

pugut. Meeqqatik nuannaarnerulersimasut

angerlarsimaffimminni nerisassiornermut,

erruinerlutik errorsinernullu ikiuuttalersima-

nerat unnersiutigisarpaat. Maannamut nu-

annersuinnarnik utertiffigineqartarpugut,

Michael Kvesel Jensen oqarpoq.

Kalaallisut, danskisut, tuluttut, kisitsineq pinngortitalerinerlu

Atuartut atuarfimmi sammisarisartagaat inuussutissarsiulernissaannut taamaallaat tunnganeq ajorput. Atuartut atuarfimmii-kkaagamik ullut tamaasa arfineq-pingasunut atuariartortarput.

Atuartut atuartitsissutini pingaarnerusutut taaneqartartuni aamma ilinniartinneqartarput. Kalaallisut, danskisut, tuluttut, kisitsineq pinngortitalerinerlu. Taakkua saniatigut timigissartarfimmiittarput, fysikkertarfimmi, iggavimmi sannavimmilu.

- Skemaqarpugut kisianni atuartut sunik sammisaqarusunnerat apeqqutaasarpog. Ullaakkut takkukkunik matematikkerusullutik, taava matematikkissaagut.

Atuartitsissutini tamani suliassanik piareersimasuuteqartuaannarpugut, tamaattumik atuartut suliarerusutaannik suliakkersinnaajuaannarpagut. Taamaaliornikkut atuartut soqutiginninnerusaqaat, Miki Olsen oqarpoq.

Ilinniartitsisutut taama sulineq nalinginnaasumik atuartitsisarnernit allaanerusog kisiannili aamma nuannernerusog taassuma suleqataa unnersiorpoq.

- Atuaqatigiinni nalinginnaasuni ilinniartitsisuulluni skema maleqqinnaarneqartussaavoq. Kisianni maani ullulluunniit marluk assigiinnikuunngisaannarput. Suliagut allanngoraannavipput. Tamanna nuanneqaaq, Michael Kvesel Jensen oqarpoq.

Akisussaaffeqarnermik ilinniartitsineq

Atuartut inuunerminni suliffimminnilu akisussaaffimmik ilikkarluarnissaat ilinniartitsuisa assut pingaartippaat. Imminnut paari-luarnissaannik ilinniartittarpaat. Ilaquttami-lu paarilluarnissaat pingaartuusoq aamma

Pernartoortut. Assi: Nammineq pigisaq.

eqqaasittuarterlugit.

Atuartut ilinniartitsisutik peqatigalugit minnerpaamik ukiumut marloriarlutik illuaqqi-artarput, upernaakkut ukiakkullu. Atuarfiup illuaraata aserfallatsaaliornissaa atuartut taakkua ilinniartitsisutik peqatigalugit akisussaaffigaat.

- Atortut akornuteqalersimasut aaqqissuuttarpagut. Aserorterisoqarsimangaangat aamma sularisarpagut. Soorlu illuaqqami qilaaq putunikoq aamma siorna iluarsartuunikuugipput, Michael Kvesel Jensen.

Atuartut Ilulissani illoqarfimmi inuussutissarsiortunit ilisimaneqarlualertarput ilaallu atuarunnaareeraangamik taakkunani suliffittaartarlutik.

- Ilulissat illoqarfianni, avannaanilumi, suliffeqarfik sanaartornermik suliaqartartoq anginerpaaq, KJ, atuartunik sulisoqarusulluni nammineerluni aamma saaffiginnittarpoq, taamatut atuartuutitta tatigineqartarnerat tulluusimaarnartuuvoq, Miki Olsen oqarpoq.

Pitsaanerulersitsiuaannarusupput – aamma illoqarfeqatiminnut

Meeqqat atuartut imminnuinnaq eqqarsaatinginnginnissaat ilinniartitsisuisa pingasuusut pingaartippaat. Taamaattumik ikiortissarsiortunit saaffigineqaraangamik

tunuarsimaarnej ajorput. Ilinniartitsisullu pingasuusut ilinniartitsisuunermik saniatigut allanik ilinniagaqarlutillu misilittagaqaramik akunnattoorfeqajuitsuupput. Nipilersorneq, assassortarissanik motorinillu passussineq ilusilersuinerlu taakkua aamma pikkoriffigaat.

Suliassaaleqinngisaannarlutik oqarput, atuartullu peqatigalugit upernarnissaanut suliassaaleqinissartik ilimanginngilaat.

- Upernaamut sikkilileriffeqalernissarput pilersaarutigaarput. Facebookkimi takunikuuarput inuit sikkililerisussanik amigaateqartut. Tamannalu illoqarfimmiunut neqerorutigerusupparput, Michael Kvesel Jensen oqarpoq.

Atuartuutigisimassaar lallit ilinniarsimalluartut

Michael Kvesel Jensenip inuussutissarsiornermik sammisunik atuartitsineq Atuarfik Mathias Storch-imi ukiorpaaluit matuma siornatigut aallartitseqataaffiginikuuaa.

Taamaakkami atuartuutigisimasani tamaasa maanna sulerinersut ilisimalluarpai.

- Maani atuartuutiginikuusagut amerlasuut ullumikkut ilinniarsimasuupput aamma arlallit imminnut napatillutik suliffeqarput.

- Atuartuutiginikuusatsinni maannamut angusarissaarnerpaaq Danmarkimi Roskilde Universititemi datalogitut ilinniarsimasuuvoq. Spilliliortarpoq Odensemilu najugaqarluni, Michael Kvesel Jensen oqarpoq. Taassuma eqqaamasai naapertorlugit inuussutissarsiornermik sammisaqarlutik atuarnikut maannakkut mekanikeritut ilinniarsimasut tallimaapput, sanasutut ilinniarsimasut sisamat pingasullu namminneq umiatsiaaraqarlutik aalisarsinnaanermut akuersissuteqarput.

Taakkua saniatigut arlallit aamma suliffeqarfinni assigiinngitsuni soorlu Tusass-imi sulipput.

Ilinniartitaanermut Aqutsisoqarfiup nittartagaani, ukioq atuarfiusoq 2023/2024-imi immikkut atuartinneqartut nuna tamakkerlugu 724-pput. Taakkunannga nukappiaqqat 549-t niviarsiaqqallu 175-it. Taakkualu ilinniartitsisuisa ukiumi atuarfiusumi tassani meeqqanik taakkuningga atuartitsineri katillutik 150.851 tiimiupput.

Specialundervisning med succes

Vores elever har lidt mangel på succes i livet. Derfor giver vi dem et løft her, siger læreren. Undervisningens mål er, at eleverne bliver selvstændige i fremtiden.

Nerilluataartut. Assi: Nammineq pigisaq.

På Atuarfik Mathias Storch i Ilulissat er der omkring 350 elever. Af disse modtager otte elever i øjeblikket specialundervisning. Disse elever skulle egentlig følge almindelig undervisning i 8.-10. klasse, men de undervises i stedet i erhvervsrelaterede fag, erhvervsklasse.

Michael Kvesel Jensen deltager i undervisningen af eleverne. Han var med til at starte den erhvervsrelaterede undervisning for flere år siden. Men hvorfor skal eleverne

undervises i den erhvervsrettede klasse væk fra deres almindelige undervisning.

- Det er skoleledelsen, der træffer denne beslutning. Eleverne er her, fordi de ikke passer ind i den almindelige undervisning. Der kan være tale om skoletrætte elever eller elever med sociale problemer, siger Michael Kvesel Jensen.

Før det sker, bliver eleven naturligvis også vurderet, siger hans kollega, Miki Olsen.

- Før de kommer hertil, bliver det først vurderet, om de kan klare de almindelige

afsluttende prøver. Hvis ikke, bliver de sendt hertil. Vi forbereder dem her til at undgå bare at stå med hænderne i lommerne, men komme ud i på arbejdsmarkedet, siger han.

For disse elever er der også mulighed for at tage en afsluttende prøve med en særlig opgave. I følge lærerne vil dette også blive tilfældet i år.

Fremstilling af langliner og opvask

Eleverne undervises i erhvervsrelaterede fag. De får individuel vejledning baseret på, hvad de ønsker at arbejde med i fremtiden.

- Elevernes interesser er meget forskellige. Vi baserer vores undervisning på deres interesser og er tre lærere til at undervise. Vi udnytter de forskellige styrker, vi har som lærere, siger Miki Olsen.

For eksempel ønsker flere af de syv drenge, der er elever i øjeblikket, at få fiskerilicens, når de forlader skolen. Så vi arbejder med dem ud fra deres interesser.

- Eksempelvis tager vi ud til skolens hytte og fremstiller langliner, fordi flere af eleverne ønsker at blive fiskere. Vi sætter langlinerne ud, og forarbejder og fryser de torsk, vi fanger, så de senere kan kuldetørres. Det tørrestativ, vi selv har lavet, er nu klar, således at vi kan tø de frosne torsk op og

ophænge dem til tørring, når vejret atter bliver koldt. Vi sælger derefter den tørrede torsk, hvilket vil give penge til klassen, siger Michael Kvesel Jensen.

De lærer ikke kun at blive selvhjulpne. De bliver også forberedt på at være selvstændige uden for arbejdspladsen. De lærer at lave mad og handle.

- Vores elever har lidt mange nederlag i livet. Derfor giver vi dem et løft her. Vi bliver også rost af forældrene. De siger, at deres børn er blevet gladere og hjælper mere med madlavning, opvask og vask derhjemme. Indtil nu har vi kun fået positiv feedback, siger Michael Kvesel Jensen.

Grønlandsk, dansk, engelsk matematik og naturfag

Når eleverne er på skolen, er det ikke kun erhvervsrelaterede fag, de undervises i.

Under skoleophold starter undervisningen klokken otte hver dag.

Eleverne får undervisning i de såkaldte hovedfag. Grønlandsk, dansk, engelsk matematik og naturfag. Derudover bruger de tid i motionslokalet, fysiklokalet, skolekøkkenet og sløjdlokalet.

- Vi har et skema, men det kommer an på, hvad eleverne ønsker at beskæftige sig med. Hvis de kommer om morgenen og vil

arbejde med matematik – så arbejder vi med matematik. Vi har altid opgaver klar i samtlige fag, og derfor er vi i stand til at give eleverne opgaver i de fag, de ønsker at arbejde med. På den måde er eleverne meget mere interesserede, siger Miki Olsen.

Hans kollega påskønner, at denne undervisningsform adskiller sig fra almindelig undervisning, men også er mere tilfredsstillende, og siger at denne undervisningsform adskiller sig fra almindelig undervisning, men også er mere tilfredsstillende.

- Som lærer i en almindelig klasse skal man nøje følge skemaet. - Men her er der ikke engang to dage, der er ens. Vores opgaver ændrer sig konstant. Det er dejligt, siger Michael Kvesel Jensen.

Undervisning i ansvar

Lærerne lægger stor vægt på, at eleverne lærer ansvar både i deres liv og arbejde. De lærer at tage sig af sig selv. De bliver også mindet om vigtigheden af at tage sig af deres familier.

Vi tager ud til skolens hytten om foråret og efteråret. Eleverne er ansvarlige for vedligeholdelsen af hytten sammen med deres lærere.

- Vi reparerer udstyr, der er gået i stykker. Vi

reparerer også, hvis der er blevet ødelagt noget. For eksempel reparerede vi også taget på hytten sidste år, siger Michael Kvesel Jensen.

Eleverne er allerede kendt af de erhvervsdrivende i Ilulissat, og nogle får arbejde hos dem efter skolen.

- Byens – og Nordgrønlands - største byggevirksomhed, KJ, kontakter os også selv for at ansætte vores elever. Det er dejligt, at vores elever nyder denne tillid, siger Miki Olsen.

De ønsker altid at forbedre sig - også for deres medborgere

Lærerne lægger vægt på, at eleverne ikke kun tænker på sig selv. Derfor siger de aldrig nej, når de bliver kontaktet for hjælp. De tre lærere har også andre uddannelser og erfaringer udover at være lærere. De er også dygtige til musik, håndværk, motorreparation og design.

De siger, at de aldrig mangler opgaver, og de forventer ikke, at de - sammen med eleverne - vil mangle opgaver hen over foråret.

- Vi planlægger at åbne et cykelværksted til foråret. Vi har set på Facebook, at folk mangler nogen til at reparere cykler. Det vil vi gerne tilbyde byens borgere, siger Michael

Kvesel Jensen.

Mange af deres tidligere elever er veluddannede.

Michael Kvesel Jensen har for flere år siden været med til at starte undervisningen i erhvervsrelaterede fag på Atuarfik Mathias Storch. Derfor ved han også, hvad alle hans tidligere elever laver nu.

- Mange af de elever, vi har haft her, er veluddannede i dag, og flere af dem har arbejde og ernærer sig selv.

- Den mest succesfulde tidligere elev, vi har haft indtil nu, er uddannet datalog fra Roskilde Universitet i Danmark. Han udvikler spil og bor i Odense, siger Michael Kvesel Jensen.

- Så vidt jeg husker er der nu fem tidligere elever, der har uddannet sig til mekanikere, fire som tømrere, og tre har deres egne både og har licens som fiskere, siger Michael Kvesel Jensen.

Derudover arbejder flere også i forskellige virksomheder, såsom Tusass.

I flg. Uddannelsesstyrelsens hjemmeside var der i hele landet i skoleåret 2023/2024 724 specialelever i alt - 549 drenge og 175 piger. Deres lærere brugte i alt 150.851 undervisningstimer på disse elever.

Nukappiaraq pilattoq. Assi: Nammineq pigisaq.

Tjenestemandit pensionillit pillugit suliaq

IMAK-imiit tjenestemandit atugaat aammalu tjenestemandit soraarnerit atugaat sapinngisannguatsinnik pimoorullugu nukiillu IMAK-ip sinniisoqarfiata allaffimmi politikkikkullu sulinissamut sinaakkusiussaasa iluanni atorinnaasagut atorlugit ingerlapparput.

Takujuminarsaalaarluta qanoq sulinerup ingerlasimanera qanorlu politikkerinut sunniinarnerup ingerlasimanera taakkualu sunniutaat takussutissilaarpagut.

Tjenestemandinut tunngasut suliat nuutaartaqaleraangata paasissutissallu saqqummiutassaqqissigaangata sapinngisannnguatsinnik ilaasortatsinnut ILINNIARTITSI-SOQ aqqutigalugu aammalu tusagassiutinut nalunaaruteqartarnitsigut ingerlattarpagut.

Tjenestemandit pensionillit pillugit suliaq ima ingerlavoq.

2022 oktober

Tjenestemandit soraarnerit nuummiittut IMAK-ip allaffeqarfiani sinerissamiillu ataveqaatitigut peqataasinnaasut ilaatillugit ataatsimiisitsineq ingerlanneqarpoq. Ataatsimeeqataasut saqqummiussugaat assigiinngitsut siulersuisut suliassamittut tiguaat.

2022 december

IMAK-ip siulersuisuisa tjenestemanditut pensionisiallit Nunatsinni Danmarkimilu atugarisaasa sukumiisumik qulaajaaffiginissanut suliakkiutip sunik imaqarnissaa aalajangiiffigaat.

December 2022 aamma Januar 2023

Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq Naaja Nathanielsen naapinneqarpoq. Kinguninngua danskit Folketingiannut ilaasortat Aaja Chemnitz aamma Aki-Matilda Høeg-Dam naapinneqarput. Taakkua politikerit naapinneqartut tamarmik tjenestemandspensionit misissuiffigineqalernerata sunik imaqarnissaannik saqqummiivigineqarput tamarmillu arlaatigut ikiuukkusunnertik ersersippaat.

2023 aallartisimalersoq

Aaja Chemnitz Grønlandsudvalgimiit qallunaat Aningaasaqarnermut Ministeriannut apeqquteqaateqarpoq aammalu akissutisilluni.

2023 august

Siumut partiip siulittaasua Erik Jensen IMAK-ip siulittaasuanit naapinneqarpoq. Tjenestemandspensionilinnut suliaq IMAK-imit ilaangullugu oqaluttuarineqarpoq.

2023 december

IMAK-imi siulittaasup Aningaasaqarnermut Naalakkersuisoq Erik Jensen naapippaa. Tjenestemandit pensionisiassamik qaavisigut akissarsiaanniit soraarnerussutisiassanut katersisitaalernerat pillugu aammalu naapinnermi tassani Tjenestemandspensionillit pillugit nalunaarusiaq naammassilluinnaersoq ilisimatitsissutaalluni.

2023 naavoq Namminersorlutik Oqartusanit paasissutissanik kisitsisinillu dec. 2022 neriorsuutaanikunik suli amigaateqarluta.

2024 april

Inatsisartut Kulturimut Atuartitaanermullu Ataatsimiisitaliaat IMAK-ip siulersuisuinit naapinneqarput. Qulequttat assigiinngitsut sammineqareersut tjenestemandspensionit qaffakkiartortinneqannginneri aamma qaqqinneqarput nalunaarusiallu saqqummilivinnera ilisimatitsissutaalluni.

2024 maj

Inatsisartuni ilaasortaq Kulturimut Atuartitaanermullu Ataatsimiisitaliami ilaasortaq Peter Olsen § 37 atorlugu Naalakkersuisunut apeqquaqateqarpoq, ilaatigut IMAK-imit april 2024-mi saqqummiunneqartut aallaavigalugit. Aningaasaqarnermut Naalakkersuisup akissummini tjenestemandspensioninut tunngasunik misissuisoqarnissaa ilanngullugu akissummini taavaa.

2024 upernariartornerani

IMAK-imi siulersuisut aalajangerput nalunaarusiaq paasissutissanik suli amigaa-teqaraluartoq saqqummersinneqassasoq.

2024 juni aallartilaartoq

Nalunaarusiaq saqqummiunneqarpoq. 4. juni 2024 Aningaasaqarnermut Naalakkersuisumut susassaqaqtunullu allanut nas-siunneqarluni.

2024 aasaanerani

Qallunaat nalagaaffianit ilimasaarutigineqalerpoq Nunatsinni, Savalimmiuni Qallunat nunaannilu tjenestemandit akissarsiaannut assigiisaarineq suliniutigineqalersoq, siunniunneqarluni 1. april 2026 atuutilernissaa.

2024 aasaanerani

Tjenestemandspensioninut qaffakkiartuutit ukiorpaalunngortuni nikisinneqarsimangitsut iluarsiivigineqarput. Taannali iluarsii-sut nunatsinni Qallunaat nunaannilu assigiinnginnerujussuarmut iluarsii-sutaanngilaq.

2024 oktober

Inatsisartuni ilaasortaq IMAK-ip nalunaarusiaa aallaavigalugu aammalu § 37 atorlugu Naalakkersuisunut apeqquaqarami akissutisarisimasani aallavigalugit aalajangiiffigis-samik tjenestemandinut inatsimmut tunngasumik oqaluuserisassanngortitsivoq. Naalakkersuisut akissuteqaatiminnut misissuisoqassasoq ilannguppaat taannalu 2025-mi upernaakkut piareerneqassasoq akissutaanni allassimavoq.

2024 november

Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Naalakkersuisoq Erik Jensen danskillu finansministeriat Nicolaj Wammen oktober 2024-mi tjenestemandit soraarnerussutisallit atugaasa siunissami pitsanngorsarnissaat ilaatigut pillugu oqaloqatigiissimallutik novemberimi nalunaaruteqarput. Nalunaarutigineqarpoq Qallunaat Naalakkersuisui 2025-mi naalagaaffiup Kalaallit Nunaanni tjenestemanditut atorfeqartitai pillugit inatsisissatut siunnersuummik Folketingimi kiisalu Naalakkersuisut Inatsisartuni suliarineqartussamik saqqummiussisoqassasoq.

2025 januar

IMAK-ip siulittaasuata allaffeqarfimmilu aqutsisup DLF-imeersut oqaloqatigaat ilaatigut ilisimatitseqatigiittarnermut,

attaveqaaqatigiinnermut suleqatigiinnermul-
lu tunngasut sinaakkusernissaat pillugit. Su-
liassat suulluunniit pineqartillugit atta-
veqaaqatigeeriaasissap suliarinissaa aallarti-
sarneqarluni, tassani ilaatigut Tjenesma-
ndinut tunngasut assersuutitut sammi-
neqarput.

2025 januar

IMAK-imi siulittaasup Aningaasaqarnermut
Naalakkersuisoq naapikkumallugu saaffi-
givaa ilaatigut Inatsisartunut nalunaarusior-
nissaannut tunngasut paasisaqarfigilluarnis-
saat pillugu minnerunngitsumillu tjeneste-
mandit atugaasa Nunatsinni, Savalimmiuni
Qallunaat nunaannilu assigiilernissaannut
suliaq paasisaqarfiginerujumallugu.

Qujanaq

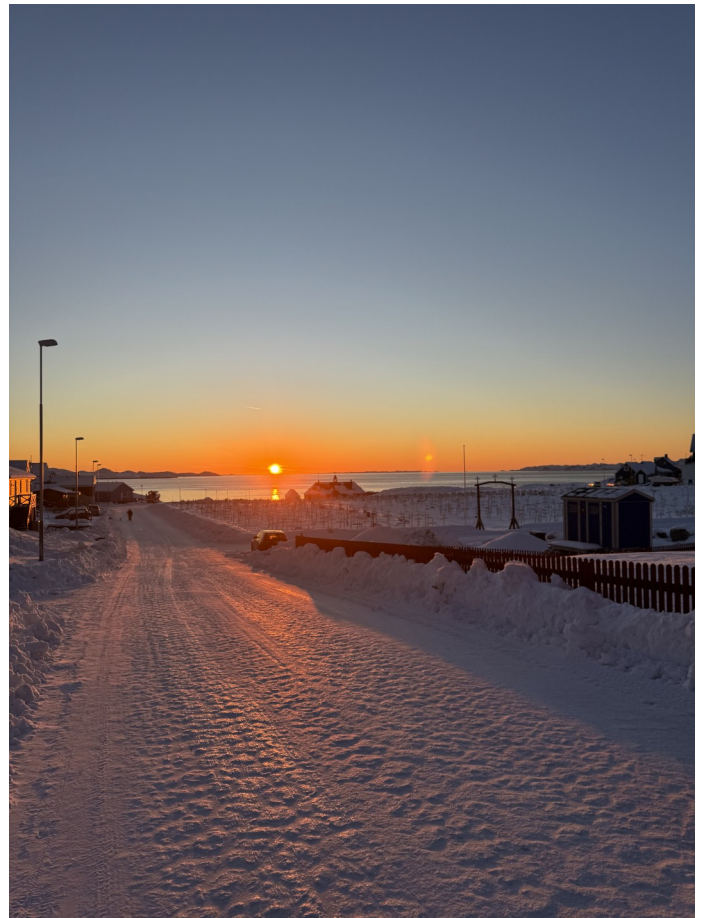
Maannakkut Tjenestemandinut suliaq
inatsisit aqqutigalugu qallunaat nunaanni
nunatsinnilu piareersarneqalersoq IMAK-
imiit attavigisagut atorlugit alaatsinaaffiga-
lugulu sunniuteqarfiginiassavarput soorlu
siusinnerusukkut ilaasortanut nalunaaru-
tigisariikkatsitut.

Erseqqissaatigissavarput tjenestemandinut
tunngasut inatsisiniittut nalinginnaasumik
isumaqatiginninniartarnerit aqqutigalugit
ingerlasanngimmat.

Ilaasortat tjenestemandinut sulianut atatil-
lugu apeqqutigerusutallit pisarnertut uunga
emailmut saaffiginnittarsinnaapput:
imak@imak.gl

Naggataatigut maanga killinnitsinni soraar-
nerit ilaasortatta qujamassullutik apuus-
sarnerannut qujamasunnerput nuannaaru-

tiginninnerpullu apuukkusupparput.

Allaffiup eqqaanit isikkivik. Assi: IMAK.

Arbejdet med tjenestemandspensionisternes vilkår

I IMAK arbejder vi målrettet med tjenestemændenes og pensionerede tjenestemænds vilkår ved at bruge alle de ressourcer, vi har til rådighed inden for IMAK's sekretariat og de politiske rammer udstukket af IMAK's repræsentantskab.

For at gøre det lidt mere overskueligt, bringer vi her en oversigt over, hvordan arbejdet er forløbet, hvordan vi har forsøgt at påvirke politikerne og hvad det er resulteret i.

Når der er nyheder vedr. arbejdet med og relevante oplysninger om tjenestemændenes vilkår, formidler vi det bedst muligt til vores medlemmer gennem vores blad ILINNIARTITSISOQ og ved at udsende pressemeddelelser.

Arbejdet med tjenestemandspensionisternes vilkår er forløbet således.

2022 oktober

Tjenestemænd bosiddende i Nuuk mødtes i IMAK's sekretariat, ligesom tjenestemænd fra resten af landet, der havde mulighed for det, deltog online. Bestyrelsen tog forskellige emner, som deltagerne præsenterede, op som deres opgaver.

2022 december

IMAK's bestyrelse besluttede, hvilke elementer et kommissorium til undersøgelse af vilkårene for tjenestemandspensionister i hhv. Grønland og Danmark skal indeholde.

December 2022 og januar 2023

Møde med Naalakkersuisoq for Finanser

Naaja Nathanielsen. Kort efter blev der holdt møde med Folketingsmedlemmerne Aaja Chemnitz og Aki-Matilda Høeg-Dam. De fik en orientering om indholdet af afdekningen af tjenestemandspensionisternes vilkår og alle politikere udtrykte et ønske om at støtte undersøgelsen.

Primo 2023

Aaja Chemnitz stillede spørgsmål til den danske finansminister fra Folketingets Grønlandsudvalg og fik et svar efterfølgende.

2023 august

IMAK's forkvinde holdt et møde med Si-umut partiet's formand Erik Jensen. I samme anledning blev der orienteret om, at IMAK har påbegyndt arbejdet med at afdekke vilkårene for tjenestemandspensionisterne.

2023 december

IMAK's forkvinde mødtes med Naalakkersuisoq for Finanser Erik Jensen. Hun orienterede om, at tjenestemandspensionisterne nu er blevet pålagt at betale til en pensionsopsparing af deres løn, under dette møde orienterede forkvinden også om, at rapporten vedr. tjenestemandspensionerne snart udkommer.

2023 sluttede uden at vi har fået den af Selvstyret i december 2022 lovede data og informationer om tjenestemændenes pensioner.

2024 april

Inatsisartut's Kultur- og Uddannelsesudvalg mødtes med bestyrelsen for IMAK. Efter at have diskuteret forskellige emner blev

spørgsmålet om tjenestemandspensionernes manglende regulering også rejst, og der blev informeret om rapportens udgivelse.

2024 maj

Medlem af Inatsisartut og Inatsisartut's Kultur -og Uddannelsesudvalg Peter Olsen stillede et § 37-spørgsmål til Naalakkersuisut, bl.a. ud fra emner taget op af IMAK i april 2024. Naalakkersuisoq nævnte i sit svar, bl.a. at der vil blive udarbejdet en redegørelse vedrørende tjenestemandspensionerne.

2024 forår

Bestyrelsen i IMAK besluttede, at rapporten skal udgives, selvom den stadig mangler nogle oplysninger.

2024 – primo juni

Rapporten blev offentliggjort. Den blev sendt til Naalakkersuisoq for Finanser og andre relevante parter den 4. juni 2024.

2024 sommer

Den danske stat stiller i udsigt, at der vil blive iværksat en harmonisering af tjenestemændenes lønninger i Grønland, Færøerne og Danmark, med virkning fra 1. april 2026.

2024 sommer

Reguleringen af tjenestemandspensionerne, som ikke er blevet ændret i mange år, er blevet gennemført. Denne regulering retter dog ikke op på de store forskelle mellem vilkårene i Grønland og Danmark.

2024 oktober

Et medlem af Inatsisartut stiller, på baggrund af IMAK's rapport og i henhold til § 37,

spørgsmål til Naalakkersuisut. Med udgangspunkt i de modtagne svar fremsætter medlemmet et beslutningsforslag om tjenestemandsløven. I Naalakkersuisut's svarnotat indgår, at en redegørelse vil blive udarbejdet, og at denne vil være færdig i foråret 2025.

2024 november

Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter Erik Jensen og den danske finansminister Nicolaj Wammen meddelte i november, at de i oktober havde drøftet forbedringen af tjenestemandspensionisternes vilkår. Det blev meddelt, at den danske regering i 2025 vil fremlægge et lovforslag i Folketinget om statens tjenestemænd i Grønland, ligesom Naalakkersuisut vil fremsætte et forslag for Inatsisartut.

2025 januar

Forkvinden for IMAK og sekretariatschefen mødtes med repræsentanter fra DLF for at drøfte rammerne for informationsdeling, kommunikation og samarbejde. Man er begyndt på at udarbejde en kommunikationsstrategi for alle opgaver, hvor eksempelvis emner vedrørende tjenestemænd blev diskuteret.

2025 januar

Forkvinden for IMAK har kontaktet Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter med henblik på at få mere indsigt i redegørelsesarbejde til Inatsisartut og især for at få en orientering om arbejdet med harmonisering af tjenestemændenes vilkår i Grønland, Færøerne og Danmark.

Tak

Det nuværende arbejde med tjenestemændene, der er ved at blive forberedt gennem lovgivning i Danmark og Grønland, vil vi fra IMAK overvåge og forsøge at få indflydelse på gennem vores kontakter, som tidligere meddelt til medlemmerne.

Vi vil gerne præcisere, at tjenestemandsemner der er i lovgivning ikke behandles gen-

nem de almindelige forhandlinger.

Medlemmer der har spørgsmål vedrørende tjenestemandsemner kan de henvende sig som sædvanlig til IMAK ved at skrive til email: imak@imak.gl

Afslutningsvis vil vi i forbindelse med, at vi nu er nået så langt i processen, gerne udtrykke vores taknemmelighed og glæde over den tilfredshed, som vores pensionerede medlemmer udtrykker.

Aaqqissuisoqarfik/Redaktion:

Elna Heilmann. Akisussaalluni aaqqissuisoq. Ansvarshavende redaktør .

Andreas Wille. Tusagassiortoq. Journalist.

Simon Lennert IMAK-ip allaffeqarfianit. IMAK's sekretariatet.